
SISÄLLYS

Esipuhe	v
Esipuhe toiseen painokseen	vii
Sisällys	ix
Lyhenneluettelo	xv

I LYHYT JOHDANTO PERINTÖOIKEUDEN HISTORIAAN

1

1. Maaomaisuus ja sukuperimys	1
2. Puolison perintöoikeus	2
3. Askel nykyisyyteen	3

II LESKEN OIKEUDELLINEN ASEMA

5

1. Aviovarallisuusjärjestelmä ja sen purkaminen	5
1.1. Yleistä	5
1.2. Osituksen toimittaminen	7
1.3. Keskittämisperiaate vs. osapuolten sopimus	16
1.4. Aviopuolisoiden yhteisomistuksen purkaminen osituksessa	19
1.5. Osituksen esisopimus	21
1.6. Tasinkoprivilegi	23
1.7. Toimitetun osituksen riitauttaminen	25

1.8. Osituksen sovittelu	28
1.8.1. Johdanto	28
1.8.2. Sovittelun harkintakriteerit	29
1.8.3. Sovittelukeinot	29
1.8.4. Sovittelun toimittaja ja ajankohta	33
1.8.5. Johtopäätökset	34
2. Jäämistöoikeudellinen lesken suojajärjestelmä	34
2.1. Yleistä	34
2.2. Lesken oikeus jakamattomuussuojaan	35
2.3. PK 3:1a.2:n mahdolliset soveltamisongelmat	36
2.3.1. Asumissuoja	36
2.3.2. Tavanomaisen asuntoirtoimiston suoja	40
2.4. Määräämisvalta lesken hallinnan alaiseen omaisuuteen	41
2.4.1. Omistajatahon määräämisvalta omaisuuteen	41
2.4.2. Lesken määräämisvalta omaisuuteen	43
2.5. Omistajatahon oikeuksien turvaaminen	45
2.6. Lesken suojan edellytykset ja alkuhetki	46
2.7. Lesken uuden avioliiton merkitys	47
2.7.1. Yleistä	47
2.7.2. Vallinnanrajoitusjärjestelmä	48
2.7.3. Päätös yhteiselämän lopettamisesta	49
2.8. Lesken käyttöoikeuden kesto	51
2.9. Lesken suojaaminen ja avustusjärjestelmä	51
2.9.1. Jaossa toteutettava avustus	51
2.9.2. Selvitysaikainen avustus	54
3. Leski perillisenä	54
3.1. Yleistä	54
3.2. Lesken määräämisvalta perimäänsä omaisuuteen	56
3.3. Lesken jäämistön jakosuhte	56
3.4. Pesänjako toimitusjakona	60
3.5. Jako lesken eläessä	60
3.6. Ositus lesken eläessä?	61
3.7. Milloin lesken jäämistöoikeudellisen edunsaajan asema estyy	62
4. Maatilaperimys	63
4.1. Yleistä	63
4.2. PK 25 luvun suhde tavallisiin jakonormeihin ja testamenttaus-vapauteen	64
4.3. PK 25 luvun sisältö pääpiirteittäin	65

4.4. Sovelias tilanpidonjatkaja	68
4.5. Leski tilanpidonjatkajana	69
5. Leski perintöverovelvollisena	70
5.1. Yleistä perunkirjoituksesta	70
5.2. Perukirjaan merkittävät seikat	72
5.3. Omaisuuden arvostaminen ja perintöveron määrääminen	76
5.4. Perintöverotus ja lesken suoja	79

III MITEN LESKEN ASEMAAN VOI VAIKUTTAA ELINAIKAISIN TOIMIN

81

1. Testamentit ja puoliso	81
1.1. Testamenttausvapauden laajuus	82
1.1.1. Rintaperillisten ja lesken suhde jäämistöintressenteinä.	82
1.1.2. Perillisaseman menettäminen suoraan lain nojalla	85
1.1.3. Perillisaseman menettäminen perittävän tahdon mukaisesti	87
1.1.4. Arvomääräinen lakiosa	89
1.1.5. Lakiosa ja lesken hallinta	90
1.1.6. Testamentti ja maatilaperimys	90
1.2. Testamenttien muoto	91
1.3. Testamentin tulkinta	95
1.4. Testamentin tiedoksiantaminen ja moite	96
1.5. Testamenttityypit	99
1.5.1. Täysi omistusoikeustestamentti	101
1.5.2. Rajoitettu omistusoikeustestamentti	101
1.5.3. Käyttöoikeustestamentti	102
1.5.4. Tuotto-oikeustestamentti	107
1.5.5. Johtopäätökset	107
2. Puolisoiden väliset lahjat	109
2.1. Yleistä	109
2.2. Lahjoitusten muotosidonnaisuus	109
2.3. Lahjanlupauksen sitovuus	113
2.4. Velkojien suojan toteuttaminen puolisoiden välisissä lahjoituksissa	115
2.5. Johtopäätökset ja verokysymykset	117
2.6. Muille kuin puolisolle annettujen lahjojen oikeudellinen arviointi	119

2.7. Lahjat ja avioliittolain mukaiset vastikkeet	121
2.8. Vakuutus ja lahja: henkivakuutusten verotus	122
2.8.1. Säästövakuutuksen veronalaisuus	122
2.8.2. Kuolemanvaravakuutuksen veronalaisuus	123
2.8.3. Henkivakuutuksen suhde lakiosaan	124
3. Avioehto	125
3.1. Avioehdon muutosidonnaisuus	126
3.2. Avioehdon sisältövapauden rajat	127
3.3. Muulla perusteella avio-oikeudesta vapaa omaisuus	130
3.4. Avioehdon pätemättömyyden oikeusvaikutukset	133
3.5. Avioehto ja lesken asema	134
3.6. Avioehtosopimuksen purkaminen	136
3.7. Avioehto ja perukirjamerkinnot	137
3.8. Johtopäätökset	137

IV LESKEN TOIMEENTULOTURVA **139**

1. Taustaa	139
2. Perhe-eläkkeet yleisessä ja ansaintaeläkejärjestelmässä	140
3. Ryhmähenkivakuutus	142
4. Perhe-eläke tapaturmavakuutusjärjestelmässä	143
5. Elatus vahingonkorvauslain mukaan	144
6. Kuolemaan johtava liikennevahinko	146

V AVIOLIITTO TOISEN MAAN KANSALAISEN KANSSA **149**

1. Taustaa	149
2. Lesken asema kansainvälisen aviovarallisuus- ja jäämistöoikeudellisen sääntelyn valossa	150
2.1. Johdanto	150
2.2. Aviopuolisoiden varallisuussuhteet	151
2.3. Perimyksen sovellettava laki	152
2.4. Menettely vs aineellinen oikeus	153

2.5. Suoraan sovellettavat säännökset lesken suojana	154
2.6. Ordre public	157

Lähdeluettelo 159

Oikeustapaushakemisto 161

Asiahakemisto 163